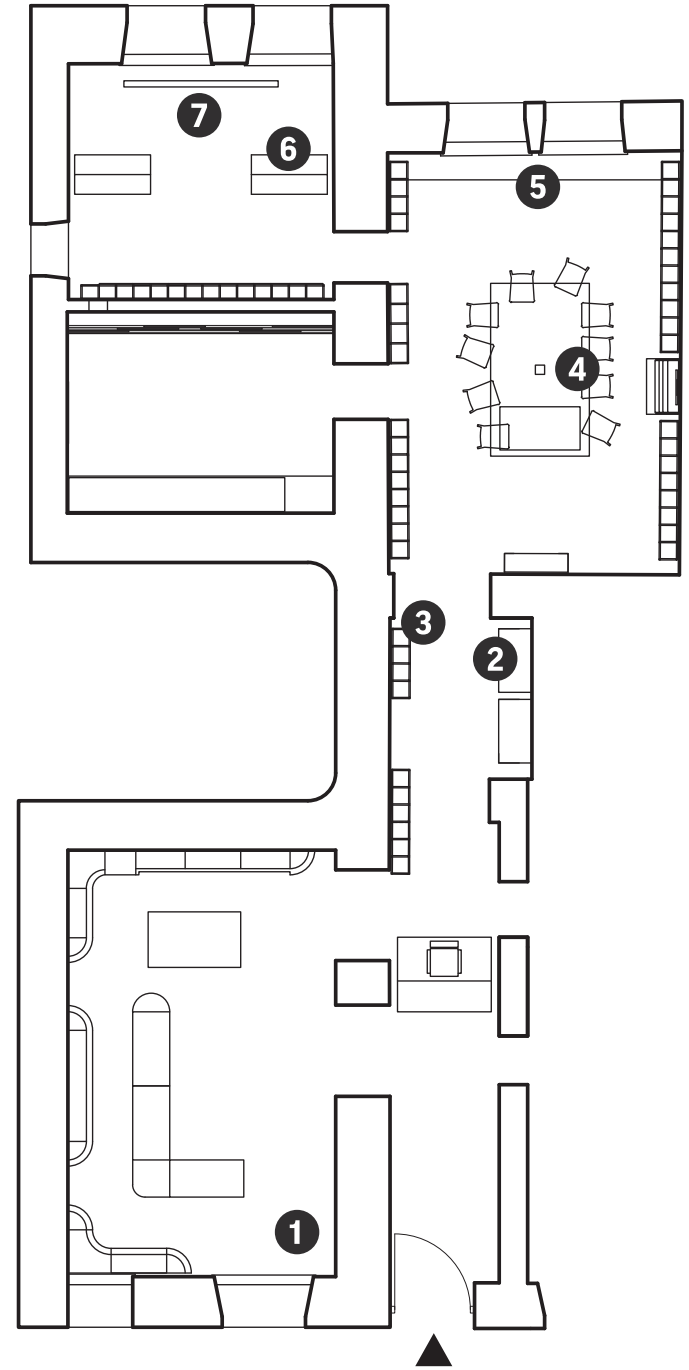

Res pharmaceuticae

**Zobacz koniecznie
Must-sees**

1.

Kadź z laboratorium galenowego

Żyjący w II wieku rzymski lekarz Galen był autorem sposobów przyrządzania leków, obowiązujących w Europie przez kilkanaście następných stuleci. Wywodząca się stąd nazwa „leki galenowe” stała się zwyczajowym określeniem środków wykonywanych na podstawie przepisów zamieszczonych w farmakopei, czyli urzędowym spisie leków. Środki te wykonywano w aptekach oraz w laboratoriach galenowych (małych wytwórniach farmaceutycznych).

Kamionkowa kadź stanowiła wyposażenie laboratorium galenowego w XX wieku. Jej rozmiary (średnica brzuśca wynosi około jednego metra) świadczą o skali produkcji oraz zapotrzebowaniu na leki.

1.

Galenic laboratory vat

The Roman physician Galenus, who lived in the 2nd century C.E., created dosage forms which would be used in Europe for over a dozen of centuries to come. As a result, the name “Galenic medicine” would become a common term for compounds created from descriptions listed in the pharmacopoeia (official register of medicines). These compounds would be prepared in pharmacies and in Galenic laboratories (small pharmaceutical manufacturing plants).

The stoneware vat was an element of a 20th century Galenic laboratory equipment. Its size (the body's diameter is around one metre) attests to the scale of production and demand for medicines at that time.

2.

Śłoik apteczny z symbolem alchemicznym tlenku rtęci

Sygnatura prezentowanego naczynia zawiera symbol planety Merkury (Mercurius), poniżej po lewej symbol strącenia (praecipitatio), a po prawej skrót od łacińskiego słowa flavus (żółty). W rozumieniu alchemicznym rtęci, jako metalowi „planetarnemu”, przynależała planeta Merkury. Zawarty pierwotnie w naczyniu tlenek rtęci wytrącano w postaci osadu z roztworu wodnego chlorku rtęciowego w obecności ługu sodowego. Związek ten ma postać proszku i w zależności od stopnia rozdrobnienia ma kolor żółty lub czerwony. Stosowany był jako środek przeciwbakteryjny i przeciw pasożytniczy, a także jako pigment.

Naczynie wykonano z modnego pod koniec XVIII wieku szkła mlecznego, efektownej imitacji kosztownej i kruchej porcelany.

2.

Apothecary jar with an alchemical symbol of mercuric oxide

The vessel on display bears an apothecary label with the symbol of the planet Mercury (Mercurius), a symbol of precipitation (praecipitatio) in the left-bottom side, and an abbreviation of the Latin word flavus (yellow) on the right. In the alchemical perspective, mercury was a “planetary” metal represented by the planet Mercury. Mercuric oxide originally stored in the vessel was precipitated in the form of a deposit from a solution of mercuric chloride with sodium hydroxide as the precipitant. The substance had the form of powder and could be yellow or red in colour, depending on the degree of its pulverisation. It was used as an antibacterial and anti-parasitic drug, but also as a colouring agent.

The vessel was made in the late 18th century from milk glass, an impressive imitation of more expensive and fragile porcelain.

3.

Pudełko z ampułkami z morfiną

Morfina została odkryta na początku XIX wieku przez pomocnika aptekarskiego Friedricha W.A. Sertürnera (1783–1841), który wyizolował ją z opium, to jest wysuszonego soku niedojrzałych główek maku lekarskiego. Stała się powszechnie stosowanym lekiem przeciwbólowym, jednak z powodu właściwości silnie uzależniających jej nadużywanie spowodowało problem społeczny. Szklana ampułka, jako opakowanie na wyjątkowo lek wstrzykiwany bezpośrednio do organizmu, została wynaleziona w latach osiemdziesiątych XIX wieku niezależnie przez paryskiego aptekarza Stanisława Limousina (1831–1887) oraz działającego w Niemczech farmaceutę Louisa L. Friedländera (1856–?).

Pudełko z ruchomym wiekiem zawiera ampułki z morfiną w postaci chlorowodoru. Preparat został wyprodukowany przez istniejącą do dziś niemiecką firmę Merck, jedną z najstarszych firm farmaceutycznych na świecie. Wydano go w opakowaniu z etykietą warszawskiej apteki F. Kucińskiego między 1898 a 1911 rokiem.

3.

Box containing morphine ampoules

Morphine was discovered in the early 19th century by Friedrich W.A. Sertürner (1783–1841), a pharmacist's apprentice who was the first to isolate it from opium, or dried juice obtained from unripe opium poppy pods. It became a widely-used painkiller, however its highly addictive properties triggered a serious social problem. The glass ampoule – as a vial for a sterile drug to be injected directly into the organism – was invented in the 1880s independently by two scientists: a Paris apothecary Stanislas Limousin (1831–1887) and a German pharmacist Louis L. Friedländer (1856–?).

The box with a removable top contains ampoules filled with morphine in the form of hydrochloride. The medication was prepared by Merck, a still-existing German company, one of the oldest pharmaceutical companies in the world. It was dispensed with a label of F. Kuciński's pharmacy from Warsaw between 1898 and 1911.

4.

Pudełeczko z apteki mgr farm. Antoniny Leśniewskiej

Antonina Leśniewska (1866, Warszawa – 1937, tamże) była pierwszą kobietą, która (w 1932 roku) wygrała konkurs decydujący o przyznaniu koncesji przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych na nową aptekę w Warszawie. W 1934 roku powstała pod jej kierownictwem Apteka Marszałkowska jako notarialna spółka pod nazwą „Apteka i Laboratorium Chemiczno-Farmaceutyczne Antonina Leśniewska i ska w Warszawie ul. Marszałkowska 72”, przy czym Leśniewska zastrzegła sobie prawo wyrobienia środków kosmetycznych według opracowanych przez siebie receptur.

Pudełeczko z etykietą Apteki Marszałkowskiej i sygnatura apteczna są jedynymi w zbiorach Muzeum pamiątkami po działalności tej apteki. Proste w formie, eleganckie pudełko służyło do wydawania tabletek przygotowywanych w aptece lub „fasowanych” leków gotowych. Dołączona sygnatura informowała o składzie wydawanego leku. Zaprojektowana została zgodnie z obowiązującymi wówczas kanonami, ozdobiona symbolicznym przedstawieniem węża owiniętego na łasce Eskulapa, czerpiącego z kielicha życiodajny lek.

W budynku, w którym mieściła się apteka magistry Antoniny Leśniewskiej, w latach 1985–1996 znajdowała się pierwsza siedziba warszawskiego Muzeum Farmacji.

4.

Small box from the pharmacy of MPharm Antonina Leśniewska

Antonina Leśniewska (1866–1937, in Warsaw) became the first woman to win a competition granting her a licence from the Ministry of Internal Affairs to open a new pharmacy in Warsaw. The Marszałkowska Pharmacy (the full name of this notarial copartnership was “Pharmacy and Chemical-Pharmaceutical Laboratory – Antonina Leśniewska & Co., 72 Marszałkowska Street, Warsaw”) opened in 1934; its owner reserved the right to manufacture cosmetics based on her own formulas.

The box with the signature of the Marszałkowska Pharmacy and apothecary label are the only objects in the museum's collection related to Leśniewska's pharmacy. The simple in form yet elegant box was used for distributing either pills manufactured in the pharmacy or proprietary drugs divided into equal parts. The attached label informed about the contents of the dispensed medicine. Designed according to the standards binding at the time, it was decorated with a symbolic image of a serpent-entwined Rod of Asclepius, with the serpent drawing from the bowl of life-giving medicine.

In the years 1985–1996, the original building of Antonina Leśniewska's pharmacy was the first location of the Museum of Pharmacy.

5.

Urna z prochami

Szklana urna zawiera prochy – szczątki zabytków zgromadzonych w latach trzydziestych ubiegłego wieku w siedzibie Polskiego Powszechnego Towarzystwa Farmaceutycznego przy ulicy Długiej 16 w Warszawie. Zebrano je w gruzach spalonej podczas powstania warszawskiego kamienicy.

W 1881 roku farmaceuta Kazimierz Wenda (1852–1932) oraz historyk Ernest Sulimczyk-Świeżawski (1843–1919) zwrócili się do Warszawskiego Towarzystwa Farmaceutycznego z apelem o utworzenie „zawiazka przyszłego muzeum zabytków aptekarskich”. Podjęte w następnych latach działania w tym zakresie skoncentrowane były na gromadzeniu eksponatów przekazywanych jako dary do Towarzystw. Działania takie miały miejsce w Warszawie, a także w innych ośrodkach, takich jak Lwów, Wilno, Częstochowa oraz Poznań. Powstanie muzeum farmacji zniweczył wybuch II wojny światowej.

5.

Urn with ashes

The glass urn contains ashes—remains of the historic objects exhibited in the 1930s at the building of the Polish General Pharmaceutical Society at 16 Długa Street in Warsaw, which were gathered from the ruins of the edifice that had burnt down during the 1944 Warsaw Uprising.

In 1881, pharmacist Kazimierz Wenda (1852–1932) and historian Ernest Sulimczyk-Świeżawski (1843–1919) appealed to the Warsaw Pharmaceutical Society to “take the first steps towards creating a museum of pharmacy”. Activities in the years that followed focused on acquiring artefacts that were donated to the Warsaw Society, but also to societies in Lviv, Vilnius, Częstochowa and Poznań. The outbreak of the Second World War thwarted the plans to create a museum of pharmacy.

6.

Zestaw poglądowo- -szkoleniowy próbek gazów bojowych

Dowody na stosowanie „broni chemicznej” można znaleźć już w Odysei Homera: o „morderczych truczkach do zatrucia pierzastych strzał”. W Polsce najstarszy przekaz przypisuje wykorzystanie środków trujących Mongołom w bitwie pod Legnicą, stoczonej w 1241 roku. Według relacji Długosza środki te miały „postać gęstej pary, dymu i wiewu smrodliwego” wydobywających się z „głowy wielce szpetnej i potwornej z brodą”, umieszczonej na wierzchołku chorągwi. Podczas I wojny światowej Niemcy używali gazów bojowych na masową skalę. Zastosowali między innymi chlor oraz iperyt (gaz musztardowy), powodując śmierć tysięcy ludzi. Pomimo porozumień międzynarodowych w kwestii zakazu używania broni chemicznej, na przykład Protokołu genewskiego z 1925 roku, epizody jej wykorzystania odnotowano w ciągu całego XX stulecia.

Zestawy poglądowo-szkoleniowe z informacją o sposobie działania poszczególnych gazów na organizm rozprowadzane były przez apteki i miały na celu przygotowanie ludności na wypadek ataku chemicznego.

6.

Deleterious gases demonstration kit

Evidence of the use of “chemical weapons” can already be found in Homer's Odyssey: “a man-killing poison (...) to smear on (...) bronze arrow points”. In Poland, the oldest recorded documents ascribe the use of poisonous substances to Mongol invaders in the battle of Legnica in 1241. According to chronicler Jan Długosz, these substances “took the form of thick vapour, smoke and foul gusts” that exuded from a “hideous and heinous bearded head” mounted on top of a banner. During the First World War, Germans employed deleterious gases on a mass scale, using – among others – chloride and yperite (sulphur mustard) which led to the deaths of thousands of people. Despite international agreements banning chemical warfare, such as the 1925 Geneva Protocol, instances of its use were noted throughout the 20th century.

Pharmacies used to distribute samples of deleterious gases with a booklet informing about their effect on human body, in order to prepare the population for chemical attacks.

7.

Witryna apteczna

Prezentowana szyba, wraz z dwoma szyldami, stanowiła wystrój witryny apteki działającej w Marszałkowskiej Dzielnicy Mieszkaniowej (MDM), wybudowanej w latach 1950–1952. Kielich greckiej bogini zdrowia Higieii, z węzłami symbolizującymi odnowę życia oraz wizerunek aptekarza podającego lek matce z dzieckiem, utrzymane są w socrealistycznej stylistyce. W latach pięćdziesiątych XX wieku wystrój przejętych przez państwo aptek ujednolicono i upraszczano. Stylowa, osadzona w kontekście dzielnicy witryna jest tutaj interesującym wyjątkiem.

7.

Pharmacy display window

The presented display window and two sign boards were elements of the décor at the pharmacy built in the years 1950–1952 within the Marszałkowska Residential District (MDM – Marszałkowska Dzielnica Mieszkaniowa) in Warsaw. The image of the bowl of Hygieia, Greek goddess of health, with serpents symbolising life renewal, as well as the image of a pharmacist serving medicine to a mother with child represent socialist-realist aesthetics. In the 1950s, the interiors of nationalised pharmacies were standardised and simplified. This stylish and site-specific display window is a noteworthy exception to the rule.